

Raadsvergadering d.d. : 26 september 2024

Afdeling : Beheer Ruimte en Organisatie

Portefeuillehouder : Wethouder M.M. Kuijken

Onderwerp : Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
2025-2029

Betreffend onderdeel : Taakveld 2 "Verkeer en vervoer"
programmabegroting

Samenvatting

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) is een beleidsplan dat op hoofdlijnen de invulling van de gemeentelijke watertaken weergeeft. Door middel van het VGRP legt de gemeente vast wat zij wil bereiken en wat de rol van gemeente, waterschap, inwoners en bedrijven is ten aanzien van afval-, hemel-, en grondwater.

Inleiding

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2025 – 2029, hierna “VGRP” wat voorligt, beschrijft de uitdagingen die voor ons liggen, onze korte en lange termijn doelen, wat we gaan doen en hoe we dit zo duurzaam mogelijk financieren vanuit de riolheffing.

Hoewel het VGRP onder de nieuwe Omgevingswet geen wettelijke verplichting meer is hebben we er wel voor gekozen om dit te actualiseren. Het huidige VGRP 2020 – 2024 heeft ons immers goed geholpen met het uitzetten en vasthouden aan een doelmatige koers. Samen met de andere beheer- en beleidsplannen vormt dit VGRP het beleids- en beheerkader voor werkzaamheden in de openbare ruimte.

Formeel dient onder de Omgevingswet dit plan alleen aan het college van Burgemeester en Wethouders te worden voorgelegd. In verband met de ontwikkeling van de riolheffing en de formatie hebben we ervoor gekozen om de gemeenteraad toch mee te nemen in het gehele traject, zodat de raad op de hoogte is van ontwikkelingen en een inhoudelijke onderbouwing heeft voor de ontwikkeling van de riolheffing.

Het VGRP 2025 – 2029 vervangt het VGRP 2020 – 2024 welke door uw gemeenteraad op d.d. 19 december 2019 is vastgesteld.

Advies

1. In te stemmen met het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2025 – 2029 (VGRP).
2. In te stemmen met de verwerking van de financiële consequenties van het VGRP 2025-2029 in de Programmabegroting 2025-2028.

Beoogd effect

Vanuit de wettelijke watertaken zijn we verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte en het woon- en leefmilieu. De voorzieningen voor stedelijk afvalwater, regen- en grondwater dragen bij aan de bescherming van de volksgezondheid, droge voeten en schoon water en een schone (water)bodem. Met dit plan zetten we de koers uit het voorgaande VGRP 2020 – 2024 voort. De lange termijn visie en koers die afgelopen jaren is ingezet zijn nog steeds van toepassing. Met de

vaststelling van het VGRP 2025 – 2029 willen we overeenkomstig landelijke en regionale richtlijnen, bodem en water nog meer sturend laten zijn bij de keuze van nieuw ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat wij in plaats van ons land en water aanpassen aan onze wensen, wij ons gaan aanpassen aan de grenzen van bodem en water, waarbij bodem en water steeds meer sturend zal zijn. Dit is een transitie in de ruimtelijke ordening.

Algemeen

In de planperiode 2020 – 2024 hebben we flink ingezet op het op niveau houden van de toestand en het functioneren van het systeem. Naast regulier onderhoud hebben we ook diverse onderzoeken uitgevoerd en/of in gang gezet. De onderzoeken betreffen onder andere het actualiseren van het rioleringsmodel, het afkoppelen van verhard oppervlak en de toestand van de riolering. Over het algemeen kan worden gesteld dat we ten aanzien van de zorgplichten stedelijk afvalwater en grondwater in control zijn, maar nog ruimte is voor verdere optimalisatie.

Het hemelwatersysteem functioneert overwegend goed. Dit komt met name omdat er voornamelijk robuuste systemen zijn aangelegd. Hoewel het lastig te beoordelen is vanwege de grilligheid van neerslag lijkt het afkoppelen een positief effect te hebben gehad op het functioneren van de systemen.

De ambitie van Waterschap De Dommel is om 15% minder regenwater op het rioolwater zuiveringsinstallatie aan te bieden in 2027. Wij dragen hieraan bij via afkoppelprojecten en door bij alle projecten gescheiden riolering te realiseren en hemelwater van het dakoppervlak af te koppelen. Afgekoppeld regenwater verwerken we via infiltratie in de bodem en/of vertraagde afvoer naar oppervlaktewater. Met onze aanpak liggen we eind 2027 met 19% ruim op koers om de ambitie van het waterschap te halen. De omvang van het afgekoppelde verharde oppervlak beschouwen we als een gidsparameter voor de voortgang van ons beleid.

Met het VGRP 2025 – 2029 laten we overeenkomstig de landelijke en regionale richtlijnen bodem en water meer sturend zijn bij keuze die we maken gezien ruimtelijke ontwikkelingen. We respecteren de grenzen van bodem en water en passen daar onze ruimtelijke ontwikkelingen op aan.

BORA IV – Focus op meerwaarde

Het VGRP 2025 – 2029 kent een sterke relatie met het beleidsplan BORA IV – Focus op meerwaarde. Herinrichtingsprojecten vanuit BORA IV zijn geprioriteerd op basis van de staat van de weg en op basis van de kwaliteit van de riolering. Deze herinrichtingsprojecten worden gefinancierd vanuit de investeringen BORA IV en vanuit de rioolheffing.

Vanuit BORA IV is het uitgangspunt dat we positief bijdragen aan klimaatadaptatie en dat vanuit beheer en onderhoud een positieve bijdrage wordt geleverd aan bijvoorbeeld hittestress en droogte. Door regenwater te accepteren tussen de straatbanden, in groenvoorzieningen en te bufferen in de bodem kunnen zwaardere buien worden verwerkt. Groen en water in de openbare ruimte hebben ook een gunstig effect op de gezondheid (meer bewegen en ontspanning) en kan bijvoorbeeld worden gecombineerd met natuurontwikkeling.

Enkele speerpunten uit het VGRP 2025 – 2029 zijn:

1. Klimaatbestendig en Waterrobuust.

In het “Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)” hebben alle overheden afspraken gemaakt om als Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht. Hierdoor ontstaan nog meer dan voorheen raakvlakken met andere beleidsvelden die bijdragen aan de ruimtelijke inrichting: groen, infrastructuur en nieuwbouwplannen.

Een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze openbare ruimte draagt bij aan de opgaven die ontstaan uit onze klimaatstresstest. Met onze herinrichtingsprojecten vanuit FOCUS (BORA IV) dragen we bij aan deze klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting. Een goed voorbeeld van zo’n klimaatbestendige (her)inrichting is het project Koperteutenstraat en omgeving in Luyksgestel, waar we het hemelwater opvangen in aantrekkelijk vormgegeven wadi’s.

2. Participatie en Communicatie.

We kunnen de gebouwde omgeving niet in één keer klimaatbestendig en waterrobuust maken. Daarom werken we in Bergeijk integraal en gebiedsgericht aan onze opgaven en koppelen mee met ruimtelijke ontwikkelingen. Op deze wijze lossen we niet alleen (potentiële) problemen op maar verhogen we tevens de leefbaarheid van de omgeving. Aangezien meer dan 50% van de gebouwde omgeving in handen is van particulieren / private partijen, ligt het voor de hand om gezamenlijk op te trekken. Dit past in de geest van de Omgevingswet, waarin participatie wordt bevorderd door minder regels en meer speelruimte.

De afgelopen jaren hebben we bij onze herinrichtingsprojecten successen behaald met het afkoppelen. Zo hebben we de afgelopen jaren (2020-2024) 60.000 m2 dakoppervlak en 150.000 m2 verhard oppervlak in de openbare ruimte afgekoppeld. Dit heeft een positief effect op de werking van het systeem.

Om het op eigen perceel verwerken van hemelwater te blijven stimuleren, continueren we onze stimuleringsregeling voor afkoppelen in gebieden waar herinrichtingen plaatsvinden (FOCUS projecten). Als gemeente bieden we gescheiden riolering aan tot aan de erfgrens. Voor het scheiden van de waterstromen op eigen perceel tot aan de erfgrens kan de perceeleigenaar aanspraak maken op een (gemaximeerd) subsidiebedrag per af te koppelen vierkante meter.

Alhoewel het stimuleren van afkoppelen veel inspanning en inzet kost wordt door de successen van de afgelopen jaren de meerwaarde aangetoond om ook de stimuleringsregeling voor afkoppeling gemeente breed op te schalen. In dit VGRP (2025 t/m 2029) is daarom rekening gehouden met een stimuleringsregeling voor afkoppelen op eigen terrein voor particulieren in de gehele gemeente.

3. Focus op Meerwaarde

We maken onderscheid naar de basisopgave en de focus op meerwaarde. De basisopgave gaat over weten, onderhouden, monitoren en repareren. Focus op meerwaarde is een nieuw speerpunt, in lijn met BORA IV en het coalitieakkoord. Vanuit de lijn ‘Focus op meerwaarde’ dragen we bij aan bredere thema’s zoals duurzaam, circulair, klimaatadaptatie en participatie.

Strategie:

Met het opstellen van een landelijke omgevingsvisie en regionale en gemeentelijke omgevingsvisies komt er meer samenhang op en tussen de verschillende schaalniveaus. Door de uitvoeringsstrategieën ook beter op elkaar te laten aansluiten ontstaat meer synergie en neemt de doelmatigheid van maatregelen toe. Onze gemeentelijke watertaken leveren een bijdrage aan de principes van een klimaatbestendige inrichting. We werken nou samen met de regio binnen het Klimaatportaal Zuidoost Brabant waar we door kennisuitwisseling gezamenlijke strategieën ontwikkelen die bijdrage aan de klimaat- en waterdoelstelling om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht te zijn.

We werken samen met Waterschap De Dommel. In het Waterbeheerplan (WBP) 2022 – 2027 van Waterschap de Dommel wordt koers gezet naar een toekomstbestendige waterhuishouding in 2050. In onze gemeente voeren we al langere tijd het beleid dat we in principe niet in hydrologisch ongeschikte gebieden willen bouwen. Aangezien de koers van het waterschap inzet dat beekdalen natter kunnen worden willen we als gemeente vasthouden aan dit beleid.

Argumenten

1.1 De gemeente heeft wettelijke taken en een zorgplicht als het gaat om riool- en watertaken.

In de Omgevingswet – Artikel 2.16 (gemeentelijke taken voor de fysieke leefomgeving) zijn de wettelijke taken van de gemeente opgenomen. Het gaat hierbij om een zorgplicht ten aanzien van zowel, hemelwater, grondwater als stedelijk water.

1.2 We werken aan een klimaatbestendig en waterrobuust systeem.

Conform de landelijke afspraken in het “Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)” werken we aan een klimaatbestendig en waterrobuust systeem waarbij bodem en water een prominentere rol krijgen in de keuze die we maken op het gebied van ruimtelijke ordening. Uitgangspunt hierbij is dat we niet bouwen op plekken waar bodem en water een opgave zijn. Daarnaast zorgen we ervoor dat bij nieuwbouwplannen het hemelwater binnen het exploitatiegebied kan worden opgevangen en verwerkt. Zo werken we naast aan een klimaatbestendig en waterrobuust systeem ook aan een groenere leefomgeving wat de leefbaarheid binnen onze kernen ten goede komt.

1.3 Het doelmatig en duurzaam beheer past binnen de koers die we met BORA IV inzetten.

Door doelmatig en duurzaam beheer gaan we conform de uitgangspunten van BORA IV gebieds- en wijkgericht te werk. Zo blijven we werk-met-werk maken. Daarnaast bieden de herinrichtingsprojecten en de daarmee gemoeide informatie- en klankbordavonden de mogelijkheid om breder over het thema bodem en water te communiceren met onze burgers wat de beleving van de gezamenlijke opgave in het kader van water herbergen en afkoppelen ten goede komt.

1.4 We blijven inzetten op het afkoppelen van hemelwater door de stimuleringsregeling voor afkoppelen gemeente breed in te zetten.

Naast de herinrichtingsprojecten vanuit BORA zetten we met het VGRP de stimuleringsregeling voor afkoppelen gemeente breed in. Dit zorgt voor meer afkoppelkansen gemeente breed en zorgt voor een versnelling in de opgave die we hebben in het kader van het afkoppelen van hemelwater op het gemeentelijk rioleringsstelsel.

3 De financiële consequenties van het VGRP 2025 worden opgenomen in de begroting 2025 – 2028 en de lokale tarieven worden in december 2024 aan uw gemeenteraad voorgelegd.

De financiële gevolgen voor uitvoering van de plannen vanuit het VGRP 2025 – 2029 worden verwerkt in de Programmabegroting 2025 – 2028. De nieuwe tarieven per huishouden worden in december 2024 aan uw gemeenteraad voorgelegd inclusief alle andere lokale heffingen.

Kanttelingen

Geen.

Financiën

In de planperiode 2025-2029 willen we zo dicht mogelijk blijven bij het stijgingspercentage van de rioolheffing in afgelopen jaren (3%). Het basisscenario is daarom berekend op basis van het uitgangspunt: een minimale stijging in de planperiode. Voor verdere uitwerking van het VGRP zijn we uitgegaan van het basisscenario met daarin de nodige uitgaven om dit VGRP uit te voeren.

Naast de voorziene werkzaamheden hebben we in dit VGRP rekening gehouden met uitbreiding van de formatie met 1,5 fte vanaf 2025. Deze uitbreiding is nodig vanwege de toename van het te beheren areaal en alle ontwikkelingen die een raakvlak hebben met water en riolering.

Op aanraden van onze externe adviseur en onze huisaccountant is er voor gekozen om in de nieuwe planperiode van het VGRP geen gebruik meer te maken van de voorziening groot onderhoud riolering (spaarvoorziening). Het resterende saldo van de spaarvoorziening wordt daarom in de jaren 2025 en 2026 volledig benut en niet meer aangevuld.

Rekening houdende met bovenstaande uitgangspunten en de voorziene werkzaamheden leidt de actualisatie van het VGRP tot bijstellingen op exploitatiebudgetten en investeringskredieten. Binnen de gehanteerde berekeningssystematiek van de rioolheffing worden de lasten voor de riolering gedekt uit de rioolheffing (maximaal 100% kostendekkendheid). Gebruik makend van het basisscenario leidt de doorrekening van de wijzigingen vanuit het nieuwe VGRP tot een lichte stijging in het indexcijfer t.o.v. voorgaande jaren. Na doorrekening blijkt dat er in de planperiode voor alle categorieën een jaarlijkse stijging van 3,5% benodigd is om de bijstellingen op te kunnen vangen. Onderstaande tabel geeft de rioolheffing weer voor de komende planperiode, afgezet tegen de heffing in het jaar 2024.

Bij het heffen van de rioolheffing hanteren we drie categorieën:

Categorie 1: jaarlijks geloosd volume 0 m³ tot en met 100 m³

Categorie 2: jaarlijks geloosd volume 101 m³ tot en met 350 m³

Categorie 3: jaarlijks geloosd volume boven de 350 m³

Rioolheffing	2024 (basisjaar)	2025	2026	2027	2028	2029
Categorie 1	180,39	186,72	193,26	200,02	207,02	214,27
Categorie 2	270,53	279,99	289,79	299,93	310,43	321,29
Categorie 3 (basistarief)	270,53*	279,99*	289,79*	299,93*	310,43*	321,29*

*Categorie 3 is een gestaffeld tarief zoals in de verordening rioolheffing is opgenomen.

351-700 m³/jr: 2x basistarief categorie 3

701-1050 m³/jr: 3x basistarief categorie 3

Etc.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

Er is geen sprake van een inkoop/aanbesteding naar aanleiding van dit voorstel.

Communicatie

Na vaststelling wordt het VGRP 2025 – 2029 op de gebruikelijke wijze gepubliceerd. Daarnaast zal gezien de gemeente brede uitzet van de stimuleringsregeling afkoppelen meer naar buiten getreden worden en wordt burgers vaker geïnformeerd over de opgaven in bodem en water en daarmee het belang van afkoppelen.

Daarnaast houden we de communicatie bij herinrichtingsprojecten vanuit FOCUS in stand en blijven we de nadruk leggen op het belang van het afkoppelen van het hemelwater.

Uitvoering

Na inwerkingtreding op 1 januari 2025 betreft de uitvoeringsperiode van het VGRP 2025 – 2029 betrekking op de periode vanaf 1 januari 2025 tot en met 31 december 2029.

Bijlagen

1. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2025 – 2029 (VGRP)
2. Raadsvoorstel: Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2025 – 2029 (VGRP)
3. Raadsbesluit: Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2025 – 2029 (VGRP)
4. Reactie Waterschap de Dommel op VGRP 2025 – 2029

Raadsvoorstel

Advies Raadscommissie

GZ heeft in haar vergadering d.d. 05 september 2024 geadviseerd om het stuk door te geleiden naar de raadsvergadering van 26 september 2024.

Burgemeester en wethouders van Bergeijk,

A.J.M. Ewalds
Gemeentesecretaris

A. Callewaert – de Groot
Burgemeester